

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE***

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: [780.8:780.614.335]:78.036.9(043)

SOCICAN IGOR

**TEHNICI ȘI PROCEDEE DE INTERPRETARE
LA CONTRABAS ÎN PRACTICA JAZZISTICĂ
(ANII 1920 – PREZENT)**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR

**SPECIALITATEA 653.01 MUZICOLOGIE
(doctorat profesional)**

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Şcolii doctorale *Studiul Artelor şi Culturologie* a Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice

Conducător ştiinţific:

Bunea Diana, dr., prof. univ., Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice

Componenţa Comisiei pentru susţinerea tezei de doctor în arte:

1. **Tcacenco Victoria, preşedinte**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice
2. **Bunea Diana, conducător ştiinţific**, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice
3. **Mustea Gheorghe**, academician, profesor universitar, Doctor Honoris Causa, Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice, Chişinău, Republica Moldova
4. **Prisacariu Virgil-Florin, referent oficial**, doctor în arte, conferenţiar universitar, Universitatea Naţională de Arte *G. Enescu*, Iaşi, România
5. **Melnic Tamara**, doctor în studiul artelor, conferenţiar universitar, Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice
6. **Gîrbu Ecaterina, secretar**, doctor în studiul artelor, conferenţiar universitar, Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice

Susţinerea va avea loc la 5 mai, ora 15.00, în şedinţa comisiei pentru susţinerea tezei de doctor în arte, din cadrul Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice (Chişinău, str. Mateevici, 87)

Teza şi rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova (Chişinău, str. 31 August 1989, 78A), la Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice (Chişinău, str. Mateevici, 87), pe paginile web <http://www.cnaa.md> şi <https://amtap.md>.

Referatul a fost trimis la „_____” _____ 2025

Secretar al Comisiei pentru susţinerea tezei:

Gîrbu Ecaterina, dr., conf. univ.

Conducător ştiinţific:

Bunea Diana, dr., prof. univ.

Autor:

Socican Igor

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Domeniul interpretării muzicale la contrabas, cu o istorie bogată și o evoluție constantă, a cunoscut în ultimele decenii o creștere semnificativă a interesului pentru explorarea și dezvoltarea de noi tehnici și procedee. Această tendință reflectă dinamismul practicii muzicale contemporane și conferă o actualitate și relevanță deosebită cercetării dedicate acestui subiect.

Un aspect important care subliniază actualitatea temei îl constituie locul tot mai însemnat pe care-l ocupă astăzi contrabasul, în diverse domenii și genuri muzicale, și în cadrul unor diferite formații interpretative. Depășind statutul de instrument de acompaniament, contrabasul își asumă tot mai frecvent rolul de protagonist în ansambluri muzicale clasice, contemporane și de jazz. Această schimbare de paradigmă impune o perfecționare și adaptare continuă a tehnicilor și procedeelelor de interpretare, pentru a răspunde exigențelor și provocărilor noilor contexte muzicale.

Actualitatea și importanța cercetării este accentuată și de necesitatea promovării creativității în practica artistică, reflectând, pe de o parte, necesitatea relevării raporturilor și interacțiunilor dintre tradiție și inovație în arta de interpretare la contrabas, iar pe de alta, scoaterea în evidență a impactului acestor procese asupra dezvoltării și diversificării repertoriului. Prin explorarea unor noi opțiuni și posibilități interpretative, cercetarea va contribui la îmbogățirea repertoriului pentru contrabas.

Scopul cercetării constă în fundamentarea științifică a tehnicilor și procedeelelor de interpretare la contrabas a muzicii de jazz și determinarea rolului acestora în context interpretativ. Studiul realizat conține descifrări și analize aprofundate a unui repertoriu de jazz reprezentativ pentru tematica abordată. Scopul propus condiționează următoarele **obiective**:

1. urmărirea parcursului istoric al contrabasului, în muzica academică și de jazz;
2. evidențierea unor personalități ce au marcat dezvoltarea contrabasului, în muzica de jazz;
3. descifrarea și analiza unor creații din repertoriul jazzistic, relevante tematicii tezei;
4. caracterizarea particularităților și rolului tehnicilor și procedeelelor de interpretare la contrabas a muzicii de jazz (*walking bass line, slap, drumming bass* ș.a.) din perspectivă diacronică-stilistică;
5. implementarea în practica artistică a procedeelelor și tehnicilor de interpretare specifice contrabasului de jazz.

Noutatea și originalitatea științifică-practică a tezei constă în crearea unei viziuni complexe asupra fenomenului artistic al contrabasului, prin caracterizarea teoretică și demonstrarea practică, pentru prima dată în Republica Moldova, a particularităților tehnicilor de interpretare la acest

instrument, a muzicii de jazz. A fost introdus în circuitul științific și artistic un repertoriu reprezentativ pentru contrabasul de jazz, transcris de autor, prezentat în cadrul componentei practice într-un concept interpretativ original, realizat din perspectiva cercetării teoretice. Pentru prima dată au fost sistematizate procedeele interpretative specifice contrabasului, caracteristice stilurilor de jazz vizate, în baza analizei artei unor muzicieni celebri.

Componenta practică a tezei este validată prin trei concerte tematice organizate la AMTAP, fiind înregistrate și disponibile în variantele DVD și on-line. Aceste concerte au evidențiat evoluția procedeeleor și tehnicilor de interpretare la contrabas, demonstrând potențialul artistic al instrumentului, în componente instrumentale variate.

Baza teoretică și metodologică. Pentru atingerea obiectivelor propuse în teza de față, au fost aplicate metode fundamentale, parvenite din istoria și teoria muzicii, bazate pe o analiză complexă a creațiilor muzicale. Au fost sintetizate metodele istorică, teoretică și a analizei interpretative, care au permis clarificarea aspectelor extramuzicale (sociale, culturale etc.) ale lucrărilor analizate, precum și a stilurilor în care se încadrau. De asemenea, utilizarea coordonată a acestora a permis stabilirea conexiunilor dintre cercetarea teoretică și aplicarea practică a procedeeleor și tehnicilor noi de interpretare la contrabas, conturarea unei viziuni cuprinzătoare asupra temei studiate și propunerea unor noi perspective interpretative.

În procesul de lucru asupra tezei au fost consultate un șir întreg de surse care se referă la mai multe domenii. Primul, și cel mai important, se referă la *istoria și teoria jazzului*. Menționăm lucrări de referință, articole și studii semnate de autori reputați, cercetători și muzicieni precum Oleg Garaz, Victoria Tcacenco, Joachim-Ernst Berendt, Ted Gioia, Ira Gitler, Mark Gridley, Albert McCarthy, ș.a. De asemenea, de un real folos ne-au fost lucrări fundamentale precum cele semnate de Piero Scaruffi, Mark Levine ș.a. De asemenea, și lucrările unor autori precum Nicolae Gâscă, Werner Claude, Svetlana Amirhanova, Tatiana Berezovicova și Veaceslav Dașevschi, Igor Brill, Leonid Pereverzev, Winthrop Sargeant, dedicate problemelor din teoria jazzului ne-au oferit o bază solidă pentru analiza unor elemente structurale ale discursului muzical jazzistic. Un loc aparte în cadrul bibliografiei studiate pe parcursul elaborării tezei îl ocupă materialele biografice, despre muzicienii de jazz celebri.

Cel de-al doilea domeniu fundamental, esențial în procesul de elaborare a tezei de față a fost cel legat de *istoria și teoria artei de interpretare la contrabas*. Cercetări de referință au semnat F. Warneke, A. Planyavsky. O lucrare ce ne-a servit drept reper esențial în elaborarea tezei, este și cea semnată de John Goldsby. De un real folos în procesul de descifrare a creațiilor analizate în teză ne-a fost articolul lui Adam Booker intitulat *Slap Bass Notation*, în care autorul explorează metodele de notare a tehnicii *slap* la contrabas în muzica jazz și prezintă o abordare sistematică pentru notarea tehnicii *slapping*, folosind simboluri specifice pentru a indica diferitele elemente

ale acestui procedeu. Totodată, Stijepovic Djordje în *Basic Slap Bass Patterns* descrie modele de bază pentru tehnica *slap* la contrabas. Se descriu diferite tipuri de *slap*, precum *single slap*, *double slap* și *triple slap*.

Cel de-al treilea compartiment al materialelor studiate în vederea elaborării tezei include *surse notografice, audio și video*, fără de care nu ar fi fost posibilă o înțelegere aprofundată a evoluției jazzului, a contextului său sociocultural și a conceptelor-cheie precum improvizația și *swingul*. Familiarizarea cu cercetările anterioare, teoriile și metodologiile existente ne-a permis identificarea unor direcții noi de cercetare și dezvoltarea unor abilități critice și analitice, de asemenea, oferind un cadru teoretic solid pentru cercetare și permițând contextualizarea și validarea rezultatelor în raport cu cunoștințele existente.

Manualul de jazz al lui Jamey Aebersold *Jazz Handbook* este o sursă importantă pentru muzicienii care aspiră la îmbunătățirea abilităților de improvizație și înțelegerea armoniei jazzistice. Lucrările lui Gunther Schuller, *Early Jazz: Its Roots and Musical Development* (1968) și *The Swing Era: The Development of Jazz, 1930-1945* (1989), propun o analiză detaliată a istoriei jazzului timpuriu.

Un loc aparte în prezenta lucrare ocupă *sursele audio, video*. Cu ajutorul tehnologiilor TIC moderne, autorul tezei a avut oportunitatea de a explora, transcrie și documenta înregistrări și arhive digitale, acoperind diverse genuri, stiluri și perioade muzicale din întreaga lume.

Valoarea aplicativă a tezei este multiplă. Materialele studiului teoretic și ale componentei practice a tezei pot servi drept suport pentru cercetări ulterioare, pot fi utilizate în procesul didactic, în procesul de pregătire pentru evoluările concertistice.

Prin cercetarea și descrierea procedeelelor și tehnicilor noi, teza oferă muzicienilor recomandări interpretative în vederea depășirii diverselor dificultăți ce apar în practica artistică.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost prezentate la manifestări științifice naționale și internaționale, fiind aprobate în cadrul comunicărilor la 5 conferințe științifice, fiind reflectate în 5 articole publicate. Reperele principale ale cercetării teoretice se regăsesc în componenta practică a tezei de doctorat, în cadrul a trei recitaluri desfășurate pe scena AMTAP și într-un șir de concerte, în cadrul unor diverse formații de jazz, pe scene prestigioase din republică. De asemenea, implementarea rezultatelor cercetării a avut lor și în cadrul activității didactice a autorului, în calitate de asistent universitar la AMTAP, titular al cursurilor de *Instrument special (Contrabas de jazz)* și *Teorie și practică a jazzului*.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Teza a fost realizată în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie* de la AMTAP din Republica Moldova, fiind discutată în cadrul ședințelor Comisiei de îndrumare, în Comisia de susținere preliminară cu prezența unui reprezentat al

Consiliului științific și al unui expert extern, proces verbal din 27 februarie 2025, fiind recomandată pentru susținere.

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

Componenta practică a tezei de doctorat reprezintă trei recitaluri prezentate atât solo cât și în diverse componente de ansamblu de către autor. Recitalurile au inclus o varietate de creații originale și aranjamente ale lucrărilor din repertoriul jazzistic universal, demonstrând particularitățile interpretative ale tehnicilor de contrabas, cât și modele de tratare stilistică originală a opusurilor date. *Componenta teoretică* se structurează pe o introducere, adnotări; două capitole, concluzii și recomandări, lista bibliografică cu 127 de surse. Teza conține două anexe.

În **Introducere** sunt relatate, formulate și argumentate actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele cercetării, noutatea și originalitatea conceptului artistic, baza teoretică și metodologică, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul conținutului tezei.

Capitolul 1., Contrabasul în contextul muzicii academice și de jazz, conține două subcapitole, ce reprezintă o incursiune în istoria instrumentului, raportată la cele două mari domenii muzicale, începând cu „rădăcinile” sale, în perioada medievală până la rolul său transformator în jazzul secolului al XX-lea. Primul subcapitol, **1.1. Contrabasul în muzica academică: privire retrospectivă**, se concentrează pe traiectoria istorică a contrabasului „academic”, începând cu formele sale timpurii și evoluând prin diverse terminologii, construcții, acordaje și roluri în ansambluri muzicale. Este subliniată importanța contrabasului în orchestra simfonică, alături de o trecere în revistă a repertoriului, a compozitorilor și interpreților renumiți care au modelat sunetul său distinct. Această analiză oferă o bază solidă pentru înțelegerea importanței ulterioare a rolului contrabasului în muzica de jazz. Al doilea subcapitol, **1.2. Arta contrabasului în jazzul clasic (stilurile New Orleans, Chicago, Swing)**, se concentrează pe evoluția artei interpretării la contrabas în jazz, analizând înregistrări istorice ale unor maeștri precum Walter Page, John Kirby, Charles Mingus ș.a. Sunt explorate influențele tehnologiilor asupra genurilor muzicale jazzistice, împreună cu dezvoltarea tehnicilor interpretative specifice jazzului, cum ar fi stabilirea standardelor de interpretare în jazzul clasic și rolul contrabasului ca bază metrică și armonică a ansamblului de jazz. Extinderea tehnicii *pizzicato* și utilizarea întregului diapazon al contrabasului sunt evidențiate ca elemente esențiale. Se subliniază dezvoltarea unui stil distinct de acompaniament contrapunctic, o trăsătură definitorie a tradiției jazzistice. Prin plasarea acestor evoluții în contextul lor cultural și istoric, autorul scoate în evidență contribuțiile semnificative ale contrabasiștilor de jazz la diverse perioade și stiluri, de la jazzul clasic la *bebop*. De asemenea, se identifică premisele apariției unor tehnici noi și modul în care acestea au evoluat

de la experimente stilistice la elemente fundamentale ale interpretării în perioadele ulterioare. Se examinează funcția predominantă a contrabasului în *New Orleans Style* și *Dixieland* de a susține ritmul, având un rol esențial în menținerea pulsației și accentuarea sincopelor și practicarea a așa tehnici ca *pizzicato*, *slap* și *arco*. Odată cu dezvoltarea *Chicago Style*, contrabasul a început să își depășească rolul tradițional de acompaniament, câștigând o funcție melodică. Această schimbare a marcat o etapă importantă în redefinirea contribuției contrabasului în jazz.

Capitolul se încheie cu **1.3. Concluzii** asupra subiectelor cercetate, ce se rezumă la următoarele:

Contrabasul a avut o evoluție complexă și îndelungată: de la instrumentele anterioare, precum *trumscheit* și *violonul mare*, la forma sa contemporană, contrabasul a trecut prin numeroase transformări în ceea ce privește forma, dimensiunile, numărul de corzi și acordajul. Această evoluție a fost influențată de necesitatea de a adapta instrumentul la cerințele muzicale și la posibilitățile fizice ale interpreților.

Evoluția tehnologică a influențat profund contrabasul de jazz: electrificarea, sistemele de sonorizare și de înregistrare a sunetului au avut un impact major asupra modului în care a fost utilizat instrumentul. Aceste tehnologii au permis amplificarea sunetului, experimentarea cu noi tehnici și o mai mare flexibilitate în interpretare.

Unul din cele mai importante repere ale contrabasului în muzica de jazz, în această perioadă, a fost tranziția de la rolului său de instrument de acompaniament, la cel solistic. În stilurile *New Orleans* și *Dixieland*, contrabasul era utilizat preponderent percusiv, cu accentul pus pe *ritm* și *sincope*, având un rol esențial în menținerea pulsației. Activ se aplicau așa procedee ca *pizzicato*, *slapping*, *arco*. Piesa *Mahogany Hall Stomp* compusă de Louis Armstrong and His Orchestra demonstrează utilizarea tehnicilor *arco*, *pizzicato* și *slapping* la contrabas de către George Murphy „Pops” Foster în stilul *New Orleans*.

Și în *Chicago style*, contrabasul transcende rolul său tradițional de acompaniament, asumând o funcție melodică accentuată și integrându-se ca instrument solistic cu drepturi egale în cadrul formației. Piesa *Jazz Me Blues*, compusă de Gene Krupa, ce se încadrează în stilul *Chicago*, ne oferă un model de interacțiune a contrabasului cu secțiunea melodică.

În era *swingului*, *walking bass line* a reprezentat un pas important în evoluția contrabasului, transformându-l într-un instrument capabil să genereze linii melodice complexe și să contribuie activ la crearea facturii muzicale, alături de alte procedee precum *riff*, explorarea unor succesiuni armonice mai elaborate, interpretarea *arpegiilor* acordurilor cu trepte alterate. Integrarea contrabasului într-un ansamblu instrumental mai amplu, precum big band, contribuie la diversificarea timbrală, oferind simultan un suport ritmic solid și o bază armonică stabilă. Jimmy

Blanton, în piesa *In a Mellow Tone* a lui Duke Ellington, demonstrează utilizarea *walking bass* și a altor tehnici inovatoare pentru acea perioadă.

Capitolul 2., intitulat Tehnici interpretative la contrabas în muzica jazz, prezintă o analiză a dezvoltării tehnicilor interpretative specifice contrabasului de jazz contemporan. Evoluția acestor tehnici a fost un proces complex, influențat de factori sociali, culturali și muzicali. În subcapitolul **2.1., Rolul *walking bass* în dezvoltarea stilurilor de jazz (*Bebop, Cool jazz, Hard bop* ș.a.)** studiază o transformare majoră, care a parvenit odată cu elaborarea și popularizarea procedurii *walking bass line*. Muzicienii au început să creeze linii melodice complexe, explorau *riffuri*, succesiuni armonice elaborate și arpegii ale acordurilor, integrând și sporind rolul contrabasul în *big band*. Totodată, în stilul *Bebop*, contrabasiștii au explorat structuri armonice sofisticate, cu extensii, trepte alterate și substituții, ceea ce le-a permis să își extindă vocabularul muzical și să navigheze cu flexibilitate prin aceste contexte complexe. În plus, stilul de interpretare *horn-like manner*, inspirat de instrumentele aerofone, a adus un nou accent pe melodie, frazare și improvizație. Liniile melodice improvizate includeau arpegii, cromatisme și sunete neacordice, contribuind la crearea unor fraze imprevizibile și originale. Subcapitolul **2.2. Îmbinarea procedurilor melodice, ritmice și de acompaniament: *Slap* și *Drumming Bass*** se concentrează pe caracterizarea unor tehnici definitorii pentru contrabasul de jazz precum *slap* și *drumming bass*. Este analizat modul în care acestea contribuie la evoluția contrabasului în muzica jazz. Elemente ale tehnicii *Slap*, care combină *elemente percusive* cu *pizzicato*, au apărut încă în *era swingului*, în New Orleans. Muzicieni ca Milt Hinton și Wellman Braud au folosit *slapul* pentru a adăuga complexitate ritmică și expresivitate discursului jazzistic. Pentru a standardiza tehnica *slap*, s-au dezvoltat sisteme de notare specifice, la care și-au adus contribuția muzicieni precum Gunther Schuller și alții. *Drumming bass* se numără printre cele mai importante tehnici percusive contemporane avansate la contrabas, interpretarea căruia presupune și prezența unei măiestrii deosebite: muzicianul, lovind simultan peste diverse părți ale instrumentului pentru a crea sunete variate, interpretează și melodia. Renumiți muzicieni contemporani precum Adam Ben Ezra, Avishai Cohen, Lakis Tzimkas ș.a., continuă să inoveze în acest sens, combinând tehnici tradiționale cu abordări moderne. Capitolul se încheie cu **2.3. Concluzii:**

Rolul contrabasului s-a modificat odată cu apariția și dezvoltarea unor diverse stiluri de jazz: de la jazzul clasic la *bebop, cool jazz, hard bop* și *free jazz*, fiecare stil a adus noi provocări și oportunități pentru arta de interpretare la acest instrument. Contrabasul a evoluat de la un rol preponderent ritmic, de acompaniament, la unul melodic și solistic, cu o complexitate crescândă a liniilor de bas și o mai mare libertate de expresie.

Bebopul a revoluționat jazzul, aducând o serie de inovații majore, inclusiv în ceea ce privește rolul contrabasului. Printre caracteristicile definitorii ale contrabasului în *bebop* se

numără interpretarea unor succesiuni armonice sofisticate, cu acorduri ce conțin trepte alterate, extensii și substituții, ceea ce a stimulat extinderea vocabularului armonic și dezvoltarea unei mai mari flexibilități în procesul de interpretare a acestor structuri complexe. Soliștii de contrabas au implementat procedeul *horn-like manner* – similar instrumentelor de suflat, cu accent pe melodie, frazare și improvizație. Astfel, ei nu se mai limitau la improvizații melodice simple, ci explorau posibilitățile armonice ale fiecărui acord, prin *arpegii*, *cromatisme* și sunete neacordice.

Walking bass line în *bebop* capătă o dimensiune melodică mai accentuată, contrabasiștii folosesc o varietate mai mare de ritmuri, sincope și intervale pentru a crea linii melodice complexe, în acompaniament și solouri. Tehnica *slap*, caracterizată prin combinarea *elementelor percusive* cu cele *pizzicato*, a fost o descoperire marcantă în jazz. Dezvoltată în orașul New Orleans și popularizată în *era swing*, aceasta a influențat stiluri diverse, de la *rockabilly* la *blues*. A fost utilizată tehnica *slapu* pentru a îmbogăți factura ritmică și expresivitatea contrabasului.

Pentru a facilita promovarea și studierea tehnicii *slap*, muzicienii și cercetătorii au dezvoltat sisteme de notație specifice. Exemplele notografice și analizele realizate de Gunther Schuller și alți experți contribuie la standardizarea și internaționalizarea terminologiei, făcând această tehnică mai accesibilă pentru descifrare și interpretare. *Drumming bass* este un procedeu percusiv care „depășește” tratările tradiționale la contrabas. Nu doar fața instrumentului este folosită pentru a produce sunete, ci și eclisele și spatele acestuia, fiecare zonă generând o varietate de timbruri și înălțimi.

Contrabasiști de jazz celebri au contribuit la dezvoltarea artei de interpretare la acest instrument: Jimmy Blanton, Walter Page, Oscar Pettiford, Charles Mingus și mulți alții au explorat limitele instrumentului, au dezvoltat noi tehnici și au redefinit rolul contrabasului în jazz. Ei au contribuit la creșterea standardelor tehnice și artistice, transformând contrabasul într-un instrument solistic de virtuozitate.

Prin explorarea de noi tehnici melodice, percusive și de acompaniament, contrabasul a devenit un instrument indispensabil în formațiile de jazz moderne. Această evoluție continuă și astăzi, prin inovațiile aduse de artiști contemporani care continuă să experimenteze, implementând tehnici inovative, precum cele percusive complexe, în care se utilizează întreaga suprafață a instrumentului. Alături de alți muzicieni, Adam Ben Ezra, unul din cei mai importanți contrabasiști din perioada contemporană, combină tehnicile tradiționale cu abordările moderne, fapt ce reflectă adaptabilitatea și potențialul de experimentare al contrabasului în actualitate.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifico-practică soluționată în teză constă în fundamentarea științifică a procedeelelor de interpretare la contrabas în muzica de jazz. Ca membru al grupului cordofonelor

cu arcuș, contrabasul a evoluat dintr-o serie de predecesori, precum *violonele da gamba* și *trumscheit*, devenind un instrument consacrat atât în muzica academică, cât și în cea de jazz. În dezvoltarea sa, contrabasul și-a extins diapazonul spre registrul grav, iar diversitatea de forme, acordaje, tehnici și procedee de interpretare reflectă eforturile constante ale lutierilor și muzicienilor de a răspunde provocărilor artistice și tehnice ale muzicii, în contemporaneitate. Atât componenta teoretică, cât și cea practică a cercetării de doctorat completează un spațiu studiat mai puțin în știința muzicală din Republica Moldova, ce se referă la particularitățile artei contrabasului în muzica de jazz.

Încă din secolul al XIX-lea, lutierii continuă să perfecționeze instrumentul, îmbunătățind continuu sonoritatea și elementele construcției contrabasului. Contextele artistice și cerințele tehnice crescânde au determinat în timp transformarea contrabasului într-un instrument fundamental al orchestrei simfonice. Repertoriul pentru contrabas, dezvoltat de compozitori precum J. Haydn, L. Beethoven sau B. Bartók, evidențiază potențialul său expresiv și tehnic, în numeroase genuri și forme ale muzicii academice, în cele mai diverse componente orchestrale. Totodată, școlile interpretative europene – italiană, germană, franceză sau cehă – au contribuit la perfecționarea tehnicilor de execuție și metodelor de studiu a acestora.

În muzica de jazz, contrabasul a evoluat semnificativ, procesul fiind determinat de diferiți factori sociali și culturali, precum și de arta unor artiști vizionari care au redefinit în mod inovativ instrumentul. În special, procesele de transformare se referă la două dimensiuni:

- funcțională, în ce privește rolul pe care îl îndeplinește în formație: pe parcursul dezvoltării și perindării unor diverse stiluri de jazz, având inițial o funcție de acompaniament, un rol de suport ritmic, contrabasul a ocupat, treptat, o importantă funcție solistică, devenind membru „cu drepturi depline” în cadrul unor componente instrumentale de jazz contemporane, din cele mai diverse.

- tehnică-interpretativă, în care au apărut și s-au dezvoltat, în contextul unor stiluri diverse, numeroase tehnici și procedee noi, specifice contrabasului de jazz, printre care *walking bass*, *slap*, *drumming bass* etc – în stiluri precum *swing*, *bebop* sau *cool jazz*, ce au pus în valoare potențialul de expresivitate al instrumentului. Una din cele mai importante tehnici – *slap*, a „evoluat”, generând mai multe tehnici de interpretare, precum *double slap*, *pluck*, *snap*, *Bartok pizzicato* ș.a., promovate de muzicieni celebri, demonstrând adaptabilitatea instrumentului, în contexte stilistice jazzistice diferite. În jazzul contemporan, se remarcă popularitatea tehnicii *Drumming bass*, promovată în creația unor interpreți remarcabili precum Adam Ben Ezra, ce demonstrează atât potențialul continuu de dezvoltare creativă a artei de interpretare la acest instrument, cât și extinderea limitelor de expresivitate a muzicii de jazz în contemporaneitate.

Un loc aparte în arta contrabasului de jazz îl ocupă *improvizația*, ce a devenit posibilă odată cu afirmarea *rolului solistic* al instrumentului. Astfel, măiestria artistică a unor muzicieni-contrabasiști remarcabili a adus arta improvizației jazzistice pe noi culmi artistice, înscriind pagini de aur în istoria contemporană a muzicii de jazz.

Noile procedee și tehnici aduse de muzicieni din diferite perioade și stiluri au extins posibilitățile tehnice și interpretative ale contrabasului de jazz contemporan, în care se îmbină tradiția cu experimentarea modernă. Integrarea în arsenalul său de procedee tehnice de interpretare a unor elemente melodice, ritmice și percusive l-a transformat într-un instrument modern cu un înalt potențial artistic. Colaborările creative dintre artiștii de jazz și diversitatea abordărilor stilistice contribuie la dezvoltarea continuă, până în prezent, a acestor tehnici interpretative, consolidând statutul contrabasului ca pilon incontestabil al muzicii de jazz, în contemporaneitate. Descifrările, analizele structural-stilistice ale unor mostre din repertoriul artiști ce aparțin unor diferite perioade și stiluri, efectuate în cadrul cercetării, cât și interpretarea scenică a unii unor lucrări de jazz reprezentative, demonstrează realizările în domeniul artei contrabasului în muzica de jazz.

RECOMANDĂRI

- organizarea unor workshop-uri cu artiști de renume, axate pe perfecționarea abilităților tehnice și creative ale contrabasiștilor de jazz;
- aprofundarea cercetărilor privind tehnicile extinse la contrabasul de jazz contemporan și integrarea acestora în sistemul modern de predare și formare artistică, cu accent pe adaptarea la stilurile contemporane și la cerințele interpretative actuale;
- crearea unor resurse educaționale moderne, precum metode audio, video și partituri interactive, pentru a facilita procesul de învățare al contrabasului de jazz;
- standardizarea sistemelor de notație pentru tehnicile interpretative extinse – *slap*, *pizzicato*, tehnici percusive etc., pentru a sprijini implementarea lor în practica artistică;
- integrarea contrabasului în diverse formate muzicale experimentale, încurajarea utilizării contrabasului în roluri solistice în muzica orchestrală, jazz și alte genuri muzicale.

BIBLIOGRAFIE

1. Garaz O. Jazzul ca subcultură universală, Disponibil: https://www.academia.edu/12145754/Jazzul_ca_subcultur%C4%83_universal%C4%83, 40 p. (accesat 12.08.2023).
2. Tcacenco V. Cu privire la interpretarea noțiunii de swing. In: Învățământul artistic – dimensiuni culturale, 2003, pp.101-104.
3. Tcacenco V. Fenomenul standardului jazzistic în repertoriul formației „UNIVOX VOCAL BAND”. In: Arta. Seria audio-vizuale. Muzică, Teatru, Cinema, 2017, nr. 2, pp. 47-53.
4. Tcacenco V. Istoria muzicii de estradă și jazz. Prelegeri. Disponibil: https://amtap.md/wp-content/uploads/2019/09/Victoria_Tcacenco_istoria_muzicii_usoare_manual.pdf , 65 p. (accesat 15.02.2022).
5. Tcacenco V. Jazzul în literatura științifică modernă: trecere în revistă: Ghid metodologic. Disponibil: <https://repository.amtap.md/server/api/core/bitstreams/8a12e3d7-c1af-4449-b026-2764a8a71071/content> 35 p. (accesat 12.04.2023).
6. Aebersold J. Jazz Handbook, Jamey Aebersold Jazz, ASIN B00405JVZQ January 01 1997, 56 p.
7. Bacsó K. The Characteristics of Bebop Style Liszt Ferenc Academy of Music, 28th Doctoral School of Arts and Cultural History, Budapest, 2018
8. Baker D. David Baker's Jazz Pedagogy: A Comprehensive Method of Jazz Education for Teacher and Student, Vol. 1, Alfred Music (January 1, 1988) ISBN-10: 0739020404, ISBN-13:978-0739020401; 52 p.
9. Baker D. David Baker's Jazz Pedagogy: A Comprehensive Method of Jazz Education for Teacher and Student Vol. 2, Alfred Music (January 1, 1988)
10. Bass Hit! Brown Ray - Bass, Label: Verve Records – MG V-8022, Verve Records – MG V-8022, Series: Clef Series Format: Vinyl, LP, Album Country: US Released: 1957
11. Ben Ezra A., The Signature Sounds of Adam Ben Ezra [online], 26 mar. 2018 (accesat aprilie 2018). Disponibil: <https://courses.discoverdoublebass.com/courses/enrolled/299999>
12. Berendt J.-E. Die Story des Jazz. Vom New Orleans zum Rock Jazz. Stuttgart, Dt. Verlags-Anst., 1975.; 1. Auflage (1 Jan. 1975), ISBN-10: 3811203746; ISBN-13: 978-3811203747, 286 p.
13. Booker, A. Slap Bass Notation. Disponibil: <https://www.artofslapbass.com/adam-booker-slap-bass-notation/> (accesat 20 iunie 2020).
14. Del Puerte C., Vergara S. The True Cuban Bass, Sher Music; Pap/Cas edition (June 1, 2005), ISBN-10: 1883217016; ISBN-13: 978-1883217013, 72 p.
15. Gioia T. The History Of Jazz, Oxford University Press New York Oxford ISBN 0-19-509081-0, 710 p.
16. Gitler I. An Oral History Of the Transition In Jazz In the 1940s Oxfors University Press, New York, May 28, 1987, ISBN-10: 0195050703; ISBN-13: 978-0195050707, 352 p.
17. Goldsby, J. The Jazz Bass Book, Technique and Tradition. San Francisco:Backbeat Books, 2002. ISBN 10: 0879307161, ISBN 13: 9780879307165. 239 pag.
18. Gridley M. Jazz Styles. History and Analysis. Prentice Hall, 2000; ISBN 0130145165, 9780130145161; 458 p.
19. Iverson E. Interview with Charlie Haden DO THE M@TH (ethaniverson.com). Disponibil: <https://ethaniverson.com/interviews/interview-with-charlie-haden/> (accesat 2023.05.14).
20. Levine M. The Jazz Theory Sher Music Co, ISBN 1-883217-04-0 526p.

21. Meyers D. New Orleans String Bass Pioneers, Disponibil: <https://www.artofslapbass.com/new-orleans-string-bass-pioneers/> (accesat 20.06.2020).
22. Palmer R. Mr P.C. The Life and Music of Paul Chambers, Equinox Publishing Ltd.
23. Panyavsky A. Geschichte des Kontrabasses Tutzing, Germany: Hans Schneider 1970, ISBN-10: 3795204267, ISBN-13: 978-3795204266, 920 p.
24. Rosenthal D. H. Hard Bop: Jazz and Black Music 1955-1965, Oxford University Press; Reprint edition (September 9, 1993), ISBN-10 9780195085563, ISBN-13 978-0195085563, 224 p.
25. Russell R. Bird Lives! The High Life and Hard Times of Charlie (Yardbird) Parker, Da Capo Press New York, 1973, ISBN 0306806797 (ISBN13: 9780306806797), 442 p.
26. Scaruffi P., A History of Jazz Music 1900-2000, Omnivore ISBN-10: 0976553139, ISBN-13 : 978-0976553137 410 p.
27. Schuller G. Early Jazz: Its Roots and Musical Development. New York, Oxford University Press (1968) 1986.
28. Schuller, G. The Swing Era. The Development of Jazz, 1930-1945. New York: Oxford University Press, 1989. ISBN-13: 978-0195071405, ISBN-10: 0195071409. 919.
29. Smith A. J., Mingus Charles: Developmental Changes, In: Down Beat. January 12, 1978, 22
30. Stijepovic D. Basic Slap Bass Patterns Disponibil: <https://www.artofslapbass.com/basic-slap-bass-patterns/> (accesat 20 iunie 2020).
31. Stokes D. The Lowdown with Dr. D.: Upright Slap Bass (Rockabilly/Psychobilly etc.) Disponibil: <https://www.notreble.com/buzz/2010/02/01/the-lowdown-with-dr-d-upright-slap-bass-rockabillypsychobilly-etc-intro-part-1-of-3/> (accesat 1 februarie 2020).
32. (accesat 26.01.2022).
33. Warneke F. Ad Infinitum: Der Kontrabass, seine Geschichte und seine Zukunft, Probleme und deren Lösung, zur Hebung der Kontrabassspiels, Hamburg 1909, 132 p.
34. Колльер Дж. Л. Становление Джаза, Москва 1984, Издательство Радуга, 390 p.
35. Раков Л. История контрабасового искусства. Москва: Издательский дом Композитор, 2004., ISBN 5-85285-503-0 312 p.
36. Сарджент У. Джаз. Генезис. Музыкальный язык. Эстетика. Москва, Музыка, 1987, 296 p.

COMPONENTA PRACTICĂ A TEZEI: PROGRAMUL RECITALURILOR

RECITAL NR. 1. 8 AUGUST 2020, AMTAP, BLOCUL II

Igor Socican – contrabas, chitară

Nicolai Andrus – pian

Petru Hăruță – trompetă, percutie

1. Nat Adderley. *Work Song*
2. Johann Pachelbel & Eric Clapton. *Tears for Pachebel*
3. Paul Desmond. *Take Five*
4. The Beatles & Miles Davis. *Come Together & So what*
5. Kurt Weill. *Mack, The Knife*
6. Leonard Kohen. *A Thousand Kisses Deep*
7. Tania Maria. *Yatra-Ta*
8. Henry Mancini. *Moon River*
9. Adam Ben Ezra. *Can't Stop Running*
10. Daniel Stelter & Christoph Moschberger. *Kleimond*
11. The Beatles. *Something*
12. Pink Floyd. *Money*
13. J. S. Bach. *Air on Strings*.

RECITAL NR. 2. 30 IANUARIE, 2022, AMTAP, BLOCUL II

Igor Socican – contrabas, chitară;

Veaceslav Dașevschii – pian;

1. Thelonious Monk. *Blue Monk*
2. Thelonious Monk. *I Mean You*
3. Thelonious Monk. *Blue Monk*
4. Antonio Carlos Jobim. *How Insensitive*
5. Cliffird Brown. *Sandu*
6. Thelonious Monk. *Pannonica*
7. Charlie Parker. *Now's The Time*
8. Sonny Rollins. *St. Thomas*
9. Victor Young. *Stella by Starlight*
10. Kenny Dorham. *Blue Bossa*
11. Richard Rodgers. *My Funny Valentine*
12. Slava Dashevsky. *No Blues*
13. Miles Davis. *Nardis*
14. Freddie Hubbard. *Little Sunflower*.

RECITAL NR. 3. 24 APRILIE 2023, AMTAP, BLOCUL II

Igor Socican – contrabas solo

1. Mercer Ellington. *Things Ain't What They Used To Be*.
2. Charles Mingus. *Goodbye Pork Pie Hat*
3. Adam Ben Ezra. *Can't Stop Running*
4. Henry Mancini. *Pink Panther*
5. Nenad Vasilic. *Vranjanka*
6. Duke Ellington. *Pitter Panther Patter*
7. Thelonious Monk. *Straight No Chaser*
8. Matt Dennis & Earl Brent. *Angel Eyes*
9. Lakis Tzimkas. *Walking In the City*
10. Miles Davis. *All Blues*
11. The Beatles. *Norwegian Wood*
12. Charlie Haden. *Waltz for Ruth*
13. Don Raye și Gene de Paul. *You Don't Know What Love Is*.

LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI

Tehnici și procedee de interpretare la contrabas în practica jazzistică (anii 1920-prezent)

2. Articole în reviste științifice

2.3. Articole științifice în reviste incluse în Registrul National al revistelor de profil

(Categoria B)

2.3.1. Socican I. Îmbinarea procedeelor percusive și melodice la contrabas. In: Studiul artelor și culturologie Nr.3 (40), 2021. Chișinău: Notograf Prim, 2021. pp. 57-67

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/57-67_2.pdf

2.3.2. Socican I. Contrabasul: istorie și contemporaneitate. In: Studiul artelor și culturologie, Nr. 1 (42) 2022. Chișinău: Notograf Prim, 2022. pp. 58-64

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/163072#

2.3.3. Socican I. Aspecte inovative în arta de interpretare la contrabasul de jazz în secolul XX. In: Intertext Nr. 2 (2022), Chișinău: ULIM, 2022. pp. 125-130

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/182454#

3.2. Culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale

3.2.1. Socican I. Aspecte ale stilisticii New Orleans și Chicago din perspectiva contrabasului de jazz. In: Învățământul artistic — dimensiuni culturale: Conferința științifică internațională, 15 aprilie 2022. Chișinău: Notograf Prim, 2023. pp. 30-36

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/30-36_27.pdf

3.2.2. Socican I. Rolul contrabasului în era swingului din perioada jazzului clasic. In: Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova. Chișinău: Valinex, 2023. pp. 107-115

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/193298#

4. Materiale, teze, rezumate în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

4.1. Conferințe internaționale desfășurate în Republica Moldova

4.1.1. Сочикан И. Об использовании особенностей стиля фламенко в пьесах для контрабаса соло А.Б. Эзра (Particularități ale stilului flamenco în piesele pentru contrabas solo de A.B. Ezra). In: Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică), conferință științifică internațională (ediția a V-a), 24 septembrie 2019. Tezele comunicărilor. Chișinău:: Valinex SRL, 2019. pp.85-87

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/85-87_39.pdf

4.1.2. Socican I. Îmbinarea procedeelor melodice, percusive și de acompaniament la contrabasul de jazz. In: Învățământul artistic — dimensiuni culturale: Conferință științifică internațională, 15 mai, 2020. Tezele comunicărilor. Vol. I. Chișinău: AMTAP, 2020. pp. 65-66

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/116446#

4.1.3. Socican I. Artă de interpretare la contrabas: evoluții istorice și aspecte contemporane. În: Învățământul artistic — dimensiuni culturale: Conferință științifică internațională, 23 aprilie 2021. Tezele comunicărilor. Vol. I. Chișinău: AMTAP, 2021. p. 46

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/139303#

ADNOTARE

Socican Igor. Tehnici și procedee de interpretare la contrabas în practica jazzistică (anii 1920 – prezent). Teza de doctor în arte, specialitatea 653.01 Muzicologie (creație). Chișinău, 2024.

Structura tezei: introducere, 2 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 127 de titluri, 80 pagini ale textului de bază, figuri, tabele, exemple muzicale, anexe.

Cuvinte-cheie: *Bebop, Chicago, Cool jazz, contrabas, drumming bass, Hard bop, interpretare, jazz, New Orleans, repertoriu, slap, Swing, walking bass.*

Domeniul de studiu: arta muzicală, istoria și teoria interpretării instrumentale.

Scopul cercetării constă în fundamentarea științifică a tehnicilor și procedeele de interpretare la contrabas a muzicii de jazz și determinarea rolului acestora în context interpretativ. Scopul propus condiționează următoarele **obiective:** urmărirea parcursului istoric al contrabasului, în muzica academică și jazz; evidențierea unor personalități ce au marcat dezvoltarea contrabasului, în muzica jazz; descifrarea și analiza unor creații din repertoriul jazzistic, relevante tematicii tezei; caracterizarea particularităților și rolului tehnicilor și procedeele de interpretare la contrabas a muzicii jazz din perspectivă diacronică-stilistică; implementarea în practica artistică a procedeele și tehnicilor de interpretare specifice contrabasului de jazz.

Noutatea și originalitatea științifică constă în crearea unei viziuni complexe asupra fenomenului artistic al contrabasului, prin caracterizarea teoretică și demonstrarea practică a particularităților tehnicilor de interpretare a muzicii jazz la acest instrument. Pentru prima dată au fost sistematizate procedeele interpretative specifice contrabasului, caracteristice stilurilor de jazz vizate, în baza analizei artei unor muzicieni celebri.

Noutatea și originalitatea conceptului artistic este determinată de introducerea în circuitul artistic a unui repertoriu reprezentativ transcris de autor, prezentat în cadrul componentei practice, într-un concept interpretativ original, realizat din perspectiva cercetării teoretice. În cadrul recitalurilor a fost scos în evidență specificul tehnicilor de interpretare la contrabas, potențialul artistic al instrumentului solo sau în diverse componente instrumentale, în diverse contexte stilistice.

Valoarea aplicativă a lucrării. Materialele studiului teoretic și ale componentei practice a tezei pot servi drept suport pentru cercetări ulterioare în domeniu; pot fi incluse în procesul didactic, la discipline precum *Instrument special, Ansamblu de jazz, Orchestră de jazz, Stilistica muzicii jazz, Teoria și practica jazzului, Istoria muzicii jazz, Practica de descifrări* ș.a.; pot fi utile muzicienilor în procesul de pregătire pentru evoluările concertistice.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost prezentate la manifestări științifice naționale și internaționale, fiind aprobate în cadrul comunicărilor la 5 conferințe științifice, fiind reflectate în 5 articole publicate. Reperele principale ale cercetării teoretice se regăsesc în componenta practică a tezei de doctorat, în cadrul a trei recitaluri desfășurate pe scena Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice și într-un șir de concerte, în cadrul unor diverse formații de jazz, pe scene prestigioase din republică. De asemenea, implementarea rezultatelor cercetării a avut lor și în cadrul activității didactice a autorului, în calitate de asistent universitar la AMTAP, titular al cursurilor de *Instrument special (Contrabas de jazz)* și *Teorie și practică a jazzului*.

ANNOTATION

Socican Igor. Double Bass Performance Techniques and Methods in Jazz Practice (1920s – present). Doctoral thesis in Arts, specialty 653.01 Musicology (creation). Chişinău, 2024.

Thesis structure: introduction, 2 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography comprising 127 titles, 80 pages of main text, figures, tables, musical examples, appendices.

Keywords: *Bebop, Chicago, Cool jazz, double bass, drumming bass, Hard bop, performance, jazz, New Orleans, repertoire, slap, Swing, walking bass.*

Field of study: musical arts, history and theory of instrumental performance.

The aim of the research is the scientific substantiation of jazz music performance techniques and methods on the double bass and determining their role within the performance context. This aim entails the following objectives: tracing the historical trajectory of the double bass in both academic and jazz music; highlighting key figures who influenced the development of the double bass in jazz music; transcribing and analyzing jazz repertoire works relevant to the thesis topic; characterizing the particularities and role of double bass jazz performance techniques and methods from a diachronic-stylistic perspective; implementing specific jazz double bass performance methods and techniques in artistic practice.

The scientific novelty and originality lies in creating a comprehensive overview of the artistic phenomenon of the double bass, through theoretical characterization and practical demonstration of the specific techniques for performing jazz music on this instrument. For the first time, performance methods specific to the double bass and characteristics of the examined jazz styles have been systematized, based on the analysis of the artistry of celebrated musicians.

The novelty and originality of the artistic concept stems from the introduction into the artistic circuit of a representative repertoire transcribed by the author, presented within the practical component through an original performance concept derived from theoretical research. The recitals highlighted the specific double bass performance techniques, the artistic potential of the instrument as a solo voice or within various instrumental ensembles, across diverse stylistic contexts.

Applicative value of the work. The materials from the theoretical study and the practical component of the thesis can serve as a basis for future research in the field; can be incorporated into the educational process for courses such as *Principal Study (Instrument)*, *Jazz Ensemble*, *Jazz Orchestra*, *Jazz Music Stylistics*, *Jazz Theory and Practice*, *History of Jazz Music*, *Transcription Practice*, etc.; can be useful for musicians preparing for concert performances.

Implementation of Scientific Results. The research results have been presented at national and international scientific events, approved through presentations at 5 scientific conferences, and reflected in 5 published articles. The main findings of the theoretical research are embodied in the practical component of the doctoral thesis, through three recitals performed at the Academy of Music, Theatre and Fine Arts (AMTAP) and in a series of concerts with various jazz groups on prestigious stages within the republic. Furthermore, the research results have been implemented through the author's teaching activities, as an assistant lecturer at AMTAP, teaching the courses *Principal Study (Jazz Double Bass)* and *Jazz Theory and Practice*.

SOCICAN IGOR

**TEHNICI ȘI PROCEDEE DE INTERPRETARE
LA CONTRABAS ÎN PRACTICA JAZZISTICĂ
(ANII 1920-PREZENT)**

SPECIALITATEA 653.01 MUZICOLOGIE (CREAȚIE)

Doctorat profesional

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN ARTE

Aprobat spre tipar: Hârtie
offset. Tipar offset.
Coli de tipar.: 1,5

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr. **XX**

Tipografia XXXX

str. București, XX, Chișinău, MD-2009